

Font i monument a l'aigua de la Plaça Major

Sant Quirze de Besora

Ubicació

Comarca:	Osona
Lloc/Adreça:	Al centre de la Plaça Major
Emplaçament	Al mig de la Plaça Major damunt d'un petit sòcol de pedra
Alçada:	580,2

Coordenades:

Latitud:	42.099967783868
Longitud:	2.2229906971809
UTM Est (X):	435750
UTM Nord (Y):	4661168

Classificació

Número de fitxa	08237 - 29
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Obra civil
Estil / època:	Contemporani
Segle	XIX
Any	1896
Autoria de l'element:	Jeroni Guixà i Armengol i Srs. Codina i Serra
Estat de conservació	Bo
Protecció	Inexistent
Tipus de protecció:	Inexistent
Número inventari	Sí. IPA. Núm. 23781
Generalitat i altres inventaris	
Accés	Obert
Ús actual:	Ornamental
Titularitat	Pública
Titular:	Ajuntament de Sant Quirze de Besora
Autoria de la fitxa	Pere Cascante i Torrella

Descripció

Es tracta d'una font-monument que es localitza a la part baixa de la Plaça major just al davant de les finques núm. 4 i 12 de la mateixa Plaça. Consta d'una estructura monumental de planta en forma de creu grega i acabat e forma de monòlit quadrangular i coronat per volutes. La part inferior sosté les quatre piques que actuen com a coladors de l'aigua sobrant de la mateixa font amb base de pedra i piques també de pedra amb fons còncav per facilitar l'acumulació de l'aigua. Del pilar central dividit en tres tramades de diferent alçada en surten tres petxines des de les que en brolla l'aigua procedent del dipòsit situat a dins del pilar central. Aquest element està dividit en tres registres amb plafons de pedra de mida rectangulars buidats en cadascuna de les cares i amb un acabat que queda coronat per una voluta de pedra de forma esfèrica. Segons Josep Masnou afirma que l'alçada de la voluta superior correspon amb la cota nivell de la captació de la portada d'aigües a la Font de la Petja situada a costat de la carretera de Serradet, Sora i Sant Agustí de Lluçanès Cal destacar que la façana que mira a l'ajuntament hi ha un drac de forja.

Observacions:

Font de característiques monumentals que ha estat inventariada en una ruta per les fonts de Sant Quirze i realitzat per l'ajuntament de Sant Quirze en col·laboració de Josep Masnou i el grup d'història Local de Sant Quirze.

Història

Segons Victor Bordas, del grup d'història local en el monogràfic de "Retalls de la història del segle XIX" i publicat pel club d'història local en fa una descripció molt minuciosa sobre aquesta font i la portada de les aigües.

Consta que amb la fundació de la vila el primer lloc que es va abastir d'aigua va ser la Plaça Major mitjançant un pou que hi havia excavat a l'emplaçament de l'actual monument i que subsistí fins ben entrat el segle XIX Aquest pou va consistir en la principal font de subministrament d'aigua pública a la vila. Segons Bordas estava situat a l'emplaçament de l'actual ajuntament, doncs ell formula la hipòtesi de ser el lloc on va morir Ermessenda de Carcassona els seu últims dies de vida l'any 1058 i també l'abadessa Ingieberga de Sant Joan de les Abadesses en temps del Comte Oliva Cabreta la qual va residir en aquest edifici i va morir el 1049

Segons el mateix el període del projecte per portar l'aigua corrent de les fonts del poble va agafar el mandat de tres alcaldes (Ramon Vilamitjana, Tomàs Parés i Sebastià Escarrà entre els anys 1894-1897). segons Bordas la història de la portada d'aigua comença el 1885 quan es declara al poble una pesta en la que hi van morir 26 persones durant un mes i mig. El "congrés de la higiene" organitzat per l'acadèmia de la Higiene de Catalunya situa Sant Quirze com una de les més endarrerides , fet que la portada d'aigües en seria un element detonant per frenar l'alta mortalitat de persones en un moment que la vila havia experimentat un fort creixement demogràfic degut a que la fàbrica Tèxtil "Coroggio y Codina" doblà el seu tiratge passant a 10.232 fusos de filar i ala fabrica "Tous y Guixà" s'hi incorporen cent telers mecànics i amés hi ha una gran quantitat de telers i petites empreses per tot el seu nucli històric. Entre els anys 1893 i 1894 Sant Quirze va patir una forta sequera i després de diversos intents per a obrir pous com el de l'escorxador per a substituir el que hi havia a la plaça Major. Aquest pou donava suficient cabal però les seves aigües eren contaminades ja que l'aigua un color negrós degut al carbó provinent de les mines del Ripollès que es rentava al riu i en

contaminava l'aigua. Aquest fet va comportar doncs que es decidís de canalitzar l'aigua provinent de la font de la Petja fins al nucli urbà. Aquesta construcció va ser molt ambiciosa ja que comportava la construcció d'una xarxa de clavegueram que pogués abastir la quantitat d'aigua necessària i a més per a la seva conducció que passava pel mig del carrer del Pont es va haver d'empedrar de nou. El pressupost segons la documentació consultada pujava 13.000 pessetes però la construcció de les clavegueres i del nou empedrat del carrer del Pont i també carrer i Plaça Major sobrepassava a més de dues mil pessetes que van ser requerits o prestats a Jeroni Guixà i Armengol i els Srs. Codina i Serra amos de les dues factories tèxtils més grans .L'ajuntament consta que va tardar més de deu anys a sufragar-ne el deute. Aprofitant aquesta portada d'aigües es van fer dues fonts més; la del cap del pont i la de Can Toja (Font dels mestres). L'arribada a la Plaça Major va comportar la construcció d'un monument de pedra dit del mil·lenari ja que s'emplaçava al mateix lloc de l'antic pou medieval i recordava per una banda el primer lloc on es va abastir d'aigua la vila i també la portada de les aigües procedents de la font de la Petja. El 26 de maig de 1896 es va celebrar una festa d'inauguració amb un àpat a l'antiga Fonda Pallarès. En la commemoració dels 1100 anys de la parròquia l'ant 1998 es va creure convenient batejar-la amb la denominació actual i en el seu lloc es va esculpir un drac de forja que recorda aquest fet.

Bibliografia

AJUNTAMENT DE SANT QUIRZE DE BESORA (2018). Un passeig per les fonts urbanes de Sant Quirze de Besora. Opuscle turístic.

BORDAS VICTOR (2019). *La font del Mil·lenari*. aPrograma de la Festa Major. Samt Quirze de Besora 2019.

DDAA (1996). Retalls d'història del segle XIX. Club d'història local. Sant Quirze de Besora Número 2

